

Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Opleidingskunde

Opleidingsbeoordeling na herstelperiode

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	7
Conclusie	12
Eindoordeel over de opleiding	13
Oordelen op de standaarden	13
Weging en conclusie	13
Bijlagen	15
Bijlage 1 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor	17
Bijlage 2 Bezoekprogramma	19
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	21
Bijlage 4 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	23

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de herbeoordeling van standaard 3 van de bestaande hbo-bacheloropleiding Opleidingskunde van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen.

Aanleiding en proces

Tijdens de vorige visitatie in juni 2013 kwam het panel op standaard 3 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) van het beperkte beoordelingskader tot het oordeel onvoldoende. Vervolgens heeft de opleiding in januari 2014 een herstelplan ingediend. Het panel heeft de opleiding per brief (16 januari 2014) laten weten zich in dit herstelplan te kunnen vinden. De NVAO heeft op 31 maart 2014 (brief kenmerk NVAO/20140972/ND) besloten de opleiding een hersteltermijn toe te kennen om de volgende verbeteringen door te voeren:

- versteviging van het studieonderdeel onderzoeksvaardigheden in het programma;
- aanpassen van de beoordelingssystematiek bij de proeve van bekwaamheid;
- overdenken van het begeleidingsproces bij de proeve van bekwaamheid;
- zorgen voor voldoende competenties op het gebied van onderzoeksbegeleiding.

Deze rapportage bevat de herbeoordeling van standaard 3, waarin het panel zijn oordeel geeft over de verbeteringen die inmiddels zijn gerealiseerd.

Werkwijze

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek aan de opleiding diverse documenten bestudeerd, waaronder de afstudeerdossiers van recent afgestudeerde studenten. Op 16 juni 2015 heeft het panel de opleiding opnieuw bezocht. Tijdens het bezoek heeft het panel gesprekken gevoerd met het opleidingsmanagement en de directie, met recent afgestudeerde studenten, met docenten/afstudeerbegeleiders en met leden van diverse commissies (zie bijlage 2). Alle informatie heeft het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel over standaard 3 te komen. Het rapport is opgesteld conform de *Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (19 december 2014) en het *NQA-protocol 2015 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat voor de helft bestond uit leden die in 2013 de visitatie hebben uitgevoerd en in 2014 het vertrouwen in het herstelplan hebben uitgesproken. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de de hervisiteatie goedgekeurd door de NVAO.

Het panel dat deze herbeoordeling heeft uitgevoerd, bestond uit:

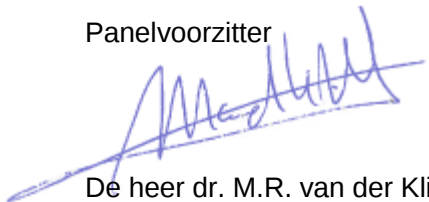
Dr. M.R. van der Klink (voorzitter, domeindeskundige)
Dr. I.R. van Roekel-Kolkhuis Tanke (domeindeskundige)
Drs. J.J. Fahrenfort (domeindeskundige)
T.E. Voerman (studentlid)]

Drs. P. Göbel, senior- auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

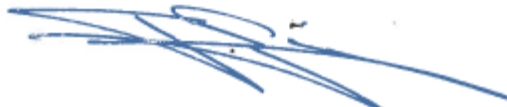
Utrecht, 9 september 2015

Panelvoorzitter



De heer dr. M.R. van der Klink

Lead-auditor



Mevrouw drs. P. Göbel

Standaard 3

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de verbeteringen die de opleiding voor standaard 3 heeft doorgevoerd. De inhoud van dit hoofdstuk sluit aan bij het hoofdstuk over toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties uit het beoordelingsrapport van juni 2013. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Toetsing

Toetsbeleid

In het rapport van 2013 heeft het panel zich positief uitgesproken over het toetsbeleid en het toetssysteem van de opleiding Opleidingskunde. Bij de herbeoordeling is het panel eveneens positief over het toetsbeleid, waarin de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden goed zijn weergegeven, de kwaliteitscriteria voor toetsing en het toetsbouwwerk zijn opgenomen, en de procedures rondom toetsen zijn vermeld.

De opleiding hanteert één toetsprogramma voor voltijd- en deeltijdstudenten. Het toetsbouwwerk is zo ingericht dat alle competenties op de verschillende bekwaamheidsniveaus worden getoetst. De toetsing sluit aan op de beroepspraktijk van de opleidingskundige, doordat beroepstaken, -rollen en -producten centraal worden gesteld. Ter afsluiting van de opleiding voeren studenten een opdracht uit de beroepspraktijk uit waarmee zij een oplossing moeten zoeken voor een opleidingskundig vraagstuk.

Onderzoeksvaardigheden

Studenten worden in het programma van de opleiding voorbereid op het doen van onderzoek. De opleiding heeft de aanbeveling uit de vorige visitatie om dit studieonderdeel te versterken ter harte genomen. Zij heeft dat langs verschillende lijnen gedaan. Direct na de visitatie in 2013 is de opleiding gestart met een onderwijsprogramma voor de zittende studenten gericht op de proeve van bekwaamheid. Tegelijkertijd is er meer aandacht voor onderzoeksmatig handelen in andere onderwijseenheden gekomen. Het panel heeft met studenten uit jaar drie en vier gesproken die deze aanpassingen als een goede ontwikkeling (hebben) ervaren. Het panel vindt dat de opleiding met deze directe aanpassing de zittende studenten een betere voorbereiding op het afstuderen heeft geboden.

Een tweede stap voor de opleiding betrof het versterken van het bewustzijn dat onderzoek belangrijk is voor de opleidingskundige professional. Binnen het docententeam is gewerkt aan een visie op onderzoek binnen het beroep en daaraan parallel op hoe de docent het onderzoeksmatig handelen kan integreren in het opleiden van studenten.

In dit verband zijn begeleiders en examinatoren geschoold, heeft een ontwerpteam de onderwijseenheid proeve van bekwaamheid ontwikkeld en hebben de docenten het onderzoeksmatig handelen binnen verschillende onderwijseenheden in kaart gebracht, zodat de beoordelingscriteria voor de competenties voor toegepast onderzoek konden worden geconcretiseerd.

De visie op onderzoek is vastgelegd in het document *Onderzoek in Opleidingskundig werk*. In de visie legt de opleiding de nadruk op de methodiek: “ruimte nemen voor een methodisch goede analyse en vragen stellen die nodig zijn om professioneel te kunnen handelen” (*Opleidingskunde Voortgangsrapportage herstelplan 2015*, p. 15). Tot slot heeft de opleiding de integrale leerlijn onderzoek verder ontwikkeld en uitgebreid. Onderzoeksvaardigheden zullen in deze leerlijn zowel op zichzelf staand als geïntegreerd in beroepstaken worden aangeboden. Deze vernieuwde leerlijn is deels al geïmplementeerd en wordt met ingang van het studiejaar 2015-2016 in de volle omvang aangeboden. De portefeuillehouder Onderwijs & Onderzoek uit de curriculumcommissie is verantwoordelijk voor deze leerlijn die in samenwerking met de docenten is ontwikkeld.

Het panel is van mening dat de opleiding met deze aanpak zowel de ruimte en de tijd heeft genomen om tot een goede inbedding van onderzoeksvaardigheden in het curriculum te komen en tegelijkertijd de zittende studenten heeft voorzien van relevante onderwijseenheden om eventuele tekorten in onderzoeksvaardigheden op te vangen. Zij geeft hiermee het goede voorbeeld uit de eigen visie: ruimte nemen voor een methodische analyse en vervolgens tot een oplossing komen.

Professionalisering docenten

In 2013-2014 hebben alle docenten een professionaliseringsprogramma gevolgd gericht op onderzoeksvaardigheden en de toepassing bij begeleiding en beoordeling van proeven van bekwaamheid. De lector Beroepspedagogiek en onderzoekers van het kenniscentrum Kwaliteit van Leren hebben docenten getraind in het begeleiden van studenten bij de proeve van bekwaamheid. Twee gespecialiseerde docenten van de opleiding hebben teambijeenkomsten georganiseerd om docenten te leren werken met de vernieuwde beoordelingsprocedure en het beoordelen van een proeve van bekwaamheid met het nieuwe beoordelingsformulier. In intervisiebijeenkomsten worden producten van studenten gezamenlijk beoordeeld. Tot slot heeft de expertgroep (zie onder *kwaliteitsborging*) begeleiders en examinatoren ‘on the job’ ondersteuning geboden.

Het afgelopen jaar heeft een beperkte groep docenten in het kader van rolspecificatie de begeleiding en beoordeling van de proeven van bekwaamheid op zich genomen. Deze groep overlegt maandelijks over standaardisatie en verbetering van de werkwijze, casuïstiek en begeleidings- en beoordelingsvraagstukken. In deze groep hebben ook een senior onderzoeker van het kenniscentrum Kwaliteit van Leren en enkele externe adviseurs zitting. De intervisiebijeenkomsten zijn inmiddels structureel in de planning opgenomen.

Tijdens het bezoek is gebleken dat deze rolspecificatie heeft geleid tot een professioneel team dat in staat is op adequate wijze de proeven van bekwaamheid van studenten te begeleiden, in de rol van begeleider, en te beoordelen, in de rol van examinator (zie verder paragraaf Realisatie eindkwalificaties).

Begeleidingsproces proeve van bekwaamheid

Tijdens de vorige visitatie heeft het panel de opleiding aangeraden het begeleidingsproces bij de proeve van bekwaamheid nog eens te overdenken. De opleiding heeft daarom met ingang van 2013-2014 de begeleiding opnieuw vorm gegeven. Het onderwijsprogramma bestaat nu uit acht bijeenkomsten van drie uur waarin de onderzoeksvaardigheden worden opgefrist en deze zijn structureel in het programma opgenomen. Het onderwijsprogramma wordt standaard door twee docenten verzorgd.

Studenten worden daarnaast begeleid in het uitwerken van een onderzoeksmatige aanpak, waarbij veel aandacht wordt geschonken aan de probleemanalyse en de vraagarticulatie. Uit evaluaties van de opleiding en ook de gesprekken die het panel heeft gevoerd, blijkt dat studenten zeer tevreden zijn over deze begeleiding.

Verder hebben begeleiders meer tijd per student voor het begeleiden gekregen (12 in plaats van 10 uur) en is ook de begeleiding efficiënter ingericht. Door de groepsgewijze begeleiding in het onderwijsprogramma kan individuele begeleiding gericht worden gegeven. Begeleiders en examinatoren bespreken in het intervisieoverleg op welke punten de begeleiding en beoordeling bijgesteld en verbeterd kan worden. De *Handleiding Proeve van bekwaamheid* bevat alle relevante formats voor het oriëntatieverslag, het plan van aanpak, de theoretische onderbouwing en het reflectieverslag. De combinatie van onderwijsprogramma, handleiding en begeleiding biedt studenten volgens het panel een degelijke ondersteuning bij het uitvoeren van hun proeven van bekwaamheid.

Beoordelingssystematiek proeve van bekwaamheid

Een belangrijke aanbeveling van het panel in 2013 betrof de beoordelingssystematiek en in het verlengde daarvan de beoordelingen van de proeven van bekwaamheid. De opleiding had bij de beoordeling gekozen voor een holistische benadering, maar de uitwerking daarvan was voor niet-betrokkenen, waaronder de examencommissie, moeilijk navolgbaar. Het panel constateerde dat er geen duidelijke onderlinge maatstaf voor het intersubjectief beoordelen was.

De opleiding heeft daarom direct na de visitatie de beoordelingscriteria voor de proeve van bekwaamheid aangepast waarbij de competenties uit de professionele standaard als uitgangspunt zijn genomen. De beoordelingscriteria zijn met indicatoren geoperationaliseerd. De associate lector Toetsen en Beoordelen van het Kenniscentrum Kwaliteit van Leren is bij deze ontwikkeling betrokken, zodat er ook op facultair niveau afstemming was. Op basis van de eerste ervaringen en de reacties van begeleiders, examinatoren, expertgroep en examencommissie is het beoordelingsformulier verder verfijnd. Zo zijn de beoordelingsschalen uitgebreid, wordt op competentieniveau een cijferbeoordeling gegeven in plaats van een woordbeoordeling en is er een weging in de competenties aangebracht. Tegelijkertijd zijn ook de beoordelingscriteria van het plan van aanpak aangepast, waardoor de eisen voor studenten, begeleiders en examinatoren over de eisen duidelijker werden. De kwaliteit van de plannen van aanpak is hierdoor toegenomen, zoals het panel heeft kunnen vaststellen bij de steekproef die het heeft bekeken (zie paragraaf Realisatie eindkwalificaties).

De procedure voor de proeve van bekwaamheid kent de volgende stappen:

1. In de oriëntatiefase brengt de student de vraag van de opdrachtgever en de context in kaart. De begeleider beoordeelt of het project voldoende niveau en potentie heeft voor een proeve van bekwaamheid.
2. De student stelt een plan van aanpak op met een concrete onderzoeksvraag. Het plan wordt beoordeeld door de begeleider, eerste examinerator en een lid van de expertgroep. Zij beoordelen het plan eerst individueel en komen vervolgens gezamenlijk tot een go/no go. De student kan maximaal drie keer een plan voor beoordeling inleveren.
3. De eindbeoordeling van de proeve van bekwaamheid wordt uitgevoerd door de eerste en de tweede examinerator. De tweede examinerator was nog niet eerder bij het project betrokken. Bij verschillen tussen de beoordelaars wordt een woordrapport met de argumentatie opgesteld en voorgelegd aan een lid van de expertgroep.

Het panel heeft bij de steekproef gezien dat de beoordeling van de proeven van bekwaamheid nu door een eerste en tweede examinerator worden uitgevoerd, zoals ook in het herstelplan was opgenomen. Bij de plannen van aanpak waren de onderliggende beoordelingen van begeleider, eerste examinerator en lid van de expertgroep niet bijgeleverd. Uit de gesprekken met begeleiders en examineratoren bleek dat de examineratorenhandleiding waarin is vastgelegd hoe beoordelingen tot stand moeten komen, veel houvast biedt. De handleiding blijkt ook een goed instrument te zijn bij het inwerken van nieuwe collega's.

Voor de studenten die in 2012-2013 bezig waren met hun proeve van bekwaamheid, is de geldigheid van het beoordelingskader voor 2012-2013 met een semester verlengd. Deze studenten waren al in een vergevorderd stadium met hun projecten en de opleiding vond het daarom niet redelijk hen nieuwe kaders op te leggen. Deze studenten zijn beoordeeld volgens de beoordelingscriteria van 2012-2013, maar de expertgroep was nauw bij deze beoordelingen betrokken en heeft over de kwaliteit gewaakt. Uit het gesprek met studenten bleek dat de huidige vierdejaars veelal het afronden van de proeve van bekwaamheid tot na de zomer uitstellen om beter aan de nieuwe eisen te kunnen voldoen. Het panel vindt dat de opleiding zorgvuldig met de zittende studenten omgaat door hen extra ondersteuning op het gebied van onderzoeksvaardigheden aan te bieden. Hier maken studenten ook gebruik van.

Kwaliteitsborging

Direct na de visitatie in 2013 heeft de opleiding een expertgroep gevormd om het niveau van de lopende proeven van bekwaamheid te bewaken. Docenten die in deze groep zitten, hebben of affiniteit met onderzoek of zijn bij onderzoek betrokken of hebben ervaring met beoordelen van afstudeerwerken. Naast de docenten maken ook de lector Beroepspedagogiek en de associate lector Toetsen en Beoordelen deel uit van deze expertgroep. De groep is begonnen als een controlerend orgaan, maar heeft, zo bleek uit de gesprekken, steeds meer de rol van 'critical friend' gekregen die intercollegiale feedback geeft.

Leden van de expertgroep zijn betrokken bij de beoordeling van de plannen van aanpak om ervoor te zorgen dat studenten een plan van aanpak hebben dat past bij de projectuitvoering. Daarnaast wordt de expertgroep ingeschakeld wanneer de eindbeoordeling van de proeve van bekwaamheid een zes is, wanneer de examineratoren niet tot overeenstemming kunnen komen of twijfelen over het oordeel.

Begeleiders en examinatoren zijn zeer positief over de expertgroep die ze ook gebruiken als 'sparring partner'. Het panel vindt dat de opleiding met het instellen van de expertgroep een goede kwaliteitsslag heeft gemaakt.

De expertgroep heeft twintig proeven van bekwaamheid gecontroleerd die volgens de nieuwe beoordelingssystematiek zijn beoordeeld. Daarnaast hebben de examencommissie vanuit haar wettelijke rol en ook de werkveldadviescommissie steeksproefsgewijs proeven van bekwaamheid beoordeeld op kwaliteit. Zowel de expertgroep als beide commissies hebben vastgesteld dat de kwaliteit van de afstudeerwerken verbeterd is, bijvoorbeeld in de vorm van een duidelijkere verbinding tussen vraag en conclusie. Volgens de werkveldadviescommissie kan de probleemanalyse en de vraagstelling nog scherper worden geformuleerd.

Realisatie eindkwalificaties

Het panel heeft vijftien proeven van bekwaamheid kritisch bekeken en stelt vast dat ze alle van voldoende niveau zijn. Het panel heeft gezien dat studenten tot een betere vraagstelling komen door de vraag van de opdrachtgever beter te analyseren op 'de vraag achter de vraag'. Ook in de theoretische onderbouwing is een positieve ontwikkeling te zien. In het algemeen gebruiken studenten voldoende literatuurbronnen. De synthese, de relatie tussen bronnen en begrippen, en de eigen interpretatie die de kritische attitude van de reflectieve practitioner weerspiegelt, kunnen nog verder ontwikkeld worden. Dat geldt ook voor de integratie en de presentatie van de onderzoeksbevindingen in het resultatenhoofdstuk van het onderzoeksverslag. Voorts signaleert het panel dat de formulering van het advies aan de opdrachtgever aandacht behoeft, zodat de opdrachtgever gerichte input krijgt om tot een oplossing voor het gestelde probleem te komen.

Het panel kan zich in het algemeen vinden in de cijfers die studenten voor hun proeven van bekwaamheid krijgen. Het panel had wel enige moeite met het lezen van de beoordelingsformulieren: soms werd beoordeeld met een letter en soms met een cijfer. Uit de gesprekken bleek dat deze verschillen met wijzigingen in de formulieren, bijvoorbeeld toevoegen van een wegingsfactor, samenhangen. Het panel adviseert de opleiding aandacht te blijven schenken aan de interpretatie van de indicatoren. Hoewel het panel signaleert dat er belangrijke verbeteringen zijn gerealiseerd, is het optimum nog niet bereikt, aldus de leden van de examencommissie die met het panel hebben gesproken. Verder worden proeven van bekwaamheid die met een acht of hoger worden beoordeeld van een toelichting voorzien. Het panel pleit ervoor dat alle beoordelingen van een toelichting worden voorzien, omdat deze waardevolle informatie voor de afstudeerders bevat.

De expertgroep gaf ook aan dat de feedback nog een leer- en ontwikkelpunt is, omdat deze tussen begeleiders/examinatoren sterk verschilt. Dit was het panel bij het bestuderen van de proeven van bekwaamheid eveneens opgevallen. De studenten en alumni met wie het panel heeft gesproken, zijn positief over de feedback en de begeleiding die zij tijdens het afstudeerproces krijgen. De feedback stelt hen in staat een verbeterde versie te maken, zonder dat de begeleider het antwoord al heeft ingevuld. Tijdens de gesprekken kwam naar voren dat ze toewerken naar een duidelijker toelichting op en argumentatie voor de beoordeling, zodat zichtbaar wordt hoe de beoordeling tot stand is gekomen. Het panel onderschrijft deze ontwikkeling.

De opleiding heeft de rollen van begeleider en examinerator meer van elkaar gescheiden. De begeleider ondersteunt de student bij de totstandkoming van de proeve van bekwaamheid. Hij beoordeelt samen met de eerste examinerator en een lid van het expertteam het plan van aanpak. De begeleider is niet betrokken bij de beoordeling van de proeve van bekwaamheid. De eerste en tweede examinerator voeren deze beoordeling uit. De examinerator is meestal iemand uit het docententeam, maar kan ook een externe examinerator zijn. De opdrachtgever geeft feedback op de uitvoering van de opdracht. De examineratoren betrekken deze feedback in hun beoordeling.

Conclusie

Het panel concludeert dat de opleiding een deugdelijk systeem van toetsing heeft. Ter afsluiting van de opleiding laten studenten in een proeve van bekwaamheid zien dat zij zich de competenties eigen hebben gemaakt. Het panel heeft vastgesteld dat alle proeven van bekwaamheid die het heeft gezien, van bachelorniveau zijn.

Studenten worden tijdens de opleiding voorbereid op het doen van onderzoek voor hun proeve van bekwaamheid. Docenten hebben een professionaliseringsprogramma op het gebied van onderzoeksvaardigheden gevolgd. Vanaf komend studiejaar zal de onderzoekslijn versterkt in het programma worden opgenomen. De opleiding heeft voor de zittende studenten een aangepast programma ontworpen waarin studenten onderzoeksvaardigheden krijgen aangeboden. Studenten zijn hierover positief.

De beoordelingen van de proeven van bekwaamheid zijn adequaat. Het panel kan zich vinden in de cijfers die worden gegeven. Wel kan de inzichtelijkheid van de beoordelingen nog worden vergroot door explicietere feedback en een argumentatie voor de eindbeoordeling op de beoordelingsformulieren.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding tot het oordeel **voldoende**.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel voltijd en deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Voldoende (visitatie 2013)
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoende (visitatie 2013)
<i>Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Voldoende (visitatie 2015)

Weging en conclusie

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO.

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding Opleidingskunde van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen sinds de visitatie in 2013 een flinke verbetering heeft gemaakt. Op basis van de aanbevelingen van het panel uit 2013 heeft de opleiding de volgende verbeteringen doorgevoerd:

1. De opleiding heeft samen met het docententeam een visie op onderzoek ontwikkeld. De visie heeft geresulteerd in een integrale leerlijn onderzoek die in 2015-2016 van start gaat. Voor de zittende studenten heeft de opleiding een onderwijsprogramma opgesteld om eventuele tekorten in onderzoeksvaardigheden op te vangen. De opleiding heeft hiermee het studieonderdeel onderzoeksvaardigheden in het programma verbeterd (aanbeveling 2 uit het beoordelingsrapport van juni 2013).
2. Tegelijkertijd hebben alle docenten een professionaliseringsprogramma gevolgd gericht op onderzoeksvaardigheden en de toepassing bij begeleiding en beoordeling van proeven van bekwaamheid. Een groep docenten heeft in het kader van rolspecificatie zich gespecialiseerd in het begeleiden en beoordelen van proeven van bekwaamheid. De opleiding heeft daarmee bewerkstelligd dat docenten voldoende competent zijn op het gebied van onderzoeksvaardigheden (aanbeveling 3 uit het beoordelingsrapport van juni 2013).
3. De opleiding heeft de begeleiding van de proeve van bekwaamheid opnieuw vorm gegeven. Naast scholing van de begeleiders (zie punt 2) is er meer tijd voor de begeleiding uitgetrokken en is er een goede handleiding voor studenten beschikbaar. Inhoudelijk is er meer aandacht voor de probleemanalyse en het formuleren van de onderzoeksvraag gekomen, mede door de invoering van een onderwijsprogramma onderzoek (zie punt 1). De opleiding heeft het begeleidingsproces kritisch bekeken en op grond van de bevindingen verbeterd (aanbeveling 3 uit het beoordelingsrapport van juni 2013).

4. De opleiding heeft de beoordelingssystematiek van de proeve van bekwaamheid aangepast. Allereerst zijn de beoordelingscriteria voor het plan van aanpak en voor de proeve van bekwaamheid duidelijker geformuleerd en met indicatoren geoperationaliseerd. De beoordelingsformulieren zijn aangepast om ze meer inzichtelijk te maken. Er is een examinatorenhandleiding ontwikkeld die houvast biedt voor een consistentere begeleiding en beoordeling van studenten. Er is een expertgroep gevormd die in eerste instantie de plannen van aanpak en proeven van bekwaamheid op kwaliteit controleerde. Deze expertgroep ontwikkelt zich richting 'critical friend' en biedt docenten nu intercollegiale feedback. De opleiding heeft flinke stappen gezet in het verbeteren van de beoordelingssystematiek en is zich ervan bewust dat de beoordelingsformulieren nog verder ontwikkeld moeten worden om de inzichtelijkheid nog meer te verhogen (aanbeveling 1 uit het beoordelingsrapport van juni 2013).

Het panel is positief over de ontwikkelingen bij de opleiding Opleidingskunde. Zij heeft de herstelperiode aangegrepen om een aantal verbeteringen aan te brengen. Het panel is zeer te spreken over de grondhouding waarmee de verbeteringen zijn opgepakt: goed doordacht en gebaseerd op een gedeelde visie. De eerste resultaten in de vorm van proeven van bekwaamheid die met de nieuwe beoordelingssystematiek zijn beoordeeld, zijn positief. Het panel vond alle bekeken proeven van bekwaamheid van bachelorniveau. De verdere invoering van de onderzoekscomponent en de doorontwikkeling op het gebied van de beoordelingen en beoordelingsformulieren bieden goede perspectieven voor de toekomst.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Opleidingskunde van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor

De heer dr. M.R. van der Klink is docent, hoofddocent, opleidingscoördinator, programmamanager, onderzoeker bij Open Universiteit, alsmede Lector Professionalisering van het Onderwijs bij Hogeschool Zuyd.
De heer drs. J.J. Fahrenfort is opleidingscoördinator hbo-bacheloropleiding Human Resource Management bij Avans Hogeschool en is voorzitter van het landelijk overleg HRM-opleidingen (LOOHRM).
Mevrouw dr. I.R. van Roekel-Kolkhuis Tanke is onderzoeker en senior adviseur van haar eigen onderzoeks- en adviesbureau Kolkhuis Tanke, duurzaam leren in organisaties. Daarnaast is zij docent Onderwijskunde aan de Universiteit Utrecht.
Mevrouw T.E. Voerman volgt de WO-bacheloropleiding Onderwijskunde bij Universiteit Twente.
Mevrouw drs. P. Göbel is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft meer dan tien jaar ervaring met visiteren in bijna alle sectoren van het hbo. Ze heeft bij Lloyd's auditcursussen gevolgd. Verder heeft zij twintig jaar ervaring met ontwikkelen van onderwijsprogramma's, lesgeven en beoordelen van studenten en met management in het hoger beroepsonderwijs in uiteenlopende sectoren. Mevrouw Göbel heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en de intervisie in 2012. Zij is gecertificeerd secretaris.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

Planning gesprekken

Lokaal voorbereiding, gesprekken en lunch: E2.04

Lokaal presentatie: E4.26

Lokaal terugkoppeling: E2.05

Tijdstip	Gespreksgroep	Deelnemers
9:30 uur	Ontvangst	
10:10 uur	Presentatie	
10:30 – 11:00 uur	Vorbereiding	
11:00 – 11:30 uur	Expertgroep	1. Drs. Marlo Kengen 2. Drs. Susan Koenders 3. Petra Jagtman MMHR 4. Prof. dr. Loek Nieuwenhuis 5. Drs. Leon Noij
11:30 – 12:00 uur	Studenten en afgestudeerden	1. Roos van Bentum (student, voltijd jaar 3) 2. Mirjam de Fijter (student, voltijd jaar 4 en voorzitter opleidingscommissie) 3. Bc. Fedde Matthijssen (afgestudeerde, voltijd) 4. Bc. Julie Nillesen (afgestudeerde, deeltijd) 5. Bc. Carmen Rave (afgestudeerde, voltijd) 6. Bc. Willem van Rossum (afgestudeerde, deeltijd)
12:00 – 12:30 uur	Lunch	Panel
12:30 – 13:15 uur	Examinatoren en examencommissie	1. Danielle Heemskerk Msc (examinator) 2. Petra Jagtman MMHR (examinator) 3. Drs. Petra Peeters (examinator) 4. Drs. Mirelle Voskes (examinator) 5. Drs. Fred Muijters (voorzitter examencommissie) 6. Bc. Ingrid Vogels (secretaris examencommissie)
13:15 – 13:45 uur	Management	1. Drs. William de Kaste 2. Drs. Marlo Kengen 3. Drs. Hennie Komduur 4. Drs. Leon Noij 5. Drs. Mirjam Zonneveld
13:45 – 14:15 uur	Overleg panel	
14:15 – 14:30 uur	Terugkoppeling	Collega's van de opleiding

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- *Agenda Overleg Docenten / Begeleiding Beoordeling PvB*, 10 februari 2015
- *Beoordeling proeven door werkveldadviescommissie Opleidingskunde*, 12 juni 2014
- *Beoordelingscriteria Plan van Aanpak Proeve van Bekwaamheid Opleidingskunde*
- *Beoordelingscriteria Plan van Aanpak Proeve van Bekwaamheid Opleidingskunde 2014-2015*
- *Beoordelingsformulier Proeve van bekwaamheid 2013-2014 Opleidingskunde*
- *Beoordelingsformulier Proeve van bekwaamheid 2014-2015 Opleidingskunde*
- Brief aan coördinator opleidingskunde, d.d. 19 juni 2014, betreffende terugkoppeling bevindingen n.a.v. onderzoek proeven van bekwaamheid
- Brief aan coördinator opleidingskunde, d.d. 13 februari 2015, betreffende terugkoppeling bevindingen n.a.v. onderzoek proeven van bekwaamheid
- Brief aan examencommissie d.d. 23 maart 2015, betreffende de terugkoppeling brief examencommissie
- *Check Proeve van Bekwaamheid Opleidingskunde 2014-2015*, Maart 2015.
- *Evaluatie expertgroep semester 2 2013-2014*
- *Examinatorenhandleiding*, Proeve van bekwaamheid 2014-2015, Opleidingskunde, Learning & Development
- *Format Oriëntatieverslag*
- *Format reflectieverslag*
- *Format Theoretische Onderbouwing (TO)*
- *Format voor het plan van aanpak*
- *Handleiding Proeve van bekwaamheid*, Studiejaar 2014-2014, versie 5.2, januari 2015, Opleidingskunde, Learning & Development
- *Intervisieoverleg PvB 01-12-2014*
- *Herstelplan gericht op toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties*, Instituut voor Leraar en School, HBO-bachelor Opleidingskunde, 9 december 2013.
- *Kaders voor de ontwikkeling van een leerlijn onderzoek*, HAN, Faculteit Educatie, 2014
- *N=20 proeve van bekwaamheid*, Verslag overleg expertgroep Opleidingskunde, december 2014
- *Onderwijsprogramma Proeve van Bekwaamheid*
- *Onderzoek in Opleidingskundig werk*
- *Opleidingskunde, Voortgangsrapportage herstelplan 2015*, Instituut voor Leraar en School, HBO-bacheloropleiding Opleidingskunde.
- *Opleidingsstatuut van de Bacheloropleiding Opleidingskunde*, Instituut voor Leraar en School van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen voor het studiejaar 2014-2014, 4 juli 2014
- *Opzet onderzoeksleerlijn Opleidingskunde 2015-2016*.
- *Overzicht evaluaties OWE PvB*
- *Presentatie visie op onderzoek*
- *Professionaliseringsprogramma Onderzoeksvaardigheden Opleidingskunde 2013-2014*
- *Rapportage evaluatie Proeve van bekwaamheid Opleidingskunde*, Juni 2015
- *Snelle check proeve van bekwaamheid*
- *Stappenplan DPF Proeve van bekwaamheid*, versie 3

- *Stappenplan beoordeling Plan van Aanpak Proeve van bekwaamheid*, versie 4.
- *Toetsbeleid*, Instituut voor Leraar en School (ILS), Opleidingskunde 2014-2015
- *Verbetering beoordelingscriteria voor de toetsing van de competentie 'Toepgepast onderzoek'*, 12 maart 2014
- *Verslag bijeenkomst Werkveldadviescommissie Opleidingskunde*, 11 december 2014

Bijlage 4 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

200968830
473162
474870
477979
508845
432502
542199
400110
485045
463112
472242
484907
470112
470336
512746